



ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

การสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๓/๖๐

เรื่อง “การนำเสนอยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางบก
กำลังทางเรือ และกำลังทางอากาศ”

วันจันทร์ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เวลา ๐๙๐๐ - ๑๖๐๐

ณ ห้องประชุม ศศย. (๑)

ประธานการสนทนา

๑. พ.อ.อรรคเดช	ประทีปอุษานนท์	รองผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ
ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมให้ข้อวิพากษ์		
๒. พ.อ.เริงฤทธิ์	บัญญัติ	รองผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักนโยบายและแผนกระทรวงกลาโหม
๓. พ.อ.อดิสร	จรัส	ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักนโยบายและแผน กรมยุทธการทหาร
๔. พ.อ.เดชาธร	สุขแสง	รองผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน กรมยุทธการทหารบก
๕. น.อ.สมชาย	บัวงาม ร.น.	ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักนโยบายและแผน กรมยุทธการทหารเรือ
๖. น.อ.เอกกมล	เทพสุภรณ์กุล	นายทหารติดต่อกอง กรมยุทธการทหารอากาศ
ผู้ดำเนินรายการ		
๗. พ.อ.นิรุจ	ดวงปัญญา	ผู้อำนวยการกองวิจัยและศึกษาทางยุทธศาสตร์ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์

สรุปสาระสำคัญ

๑. การนำเสนอยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางบก กำลังทางเรือ และกำลังทางอากาศ

๑.๑ การนำเสนอยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางบก

๑.๑.๑ ประเทศไทยมีเนื้อที่ประมาณ ๕๑๓,๑๑๕ ตารางกิโลเมตร มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ ๕๑ ของโลก ตั้งอยู่บนภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีชายแดนติดกับประเทศต่างๆ คือ ทิศเหนือติดกับประเทศเมียนมาและสปป.ลาว ทิศตะวันออกติดกับ สปป.ลาว และประเทศกัมพูชา ทิศตะวันตกติดกับประเทศเมียนมา

/ และทิศใต้ติด...

และทิศใต้ติดกับประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีชายแดนทางบกยาว ๕,๖๗๓ กิโลเมตรและมีชายฝั่งติดทะเลเกือบ ๓,๒๑๙ กิโลเมตร ซึ่งถือได้ว่าประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการคมนาคมของภูมิภาค จึงทำให้มีความท้าทายอย่างมากในการรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคง

๑.๑.๒ เมื่อทำการตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางบกจะแบ่งเป็นความมั่นคงหรือภัยคุกคามออกเป็น ๒ ประเด็น คือ ความมั่นคงตามแบบ (Traditional Threats) และความมั่นคงไม่ตามแบบ (Non - Traditional Threats) โดยความมั่นคงตามแบบจะพบปัญหาภัยคุกคาม ได้แก่ การขยายอิทธิพลของจีน การแพร่ขยายของอาวุธทำลายล้างสูง การขยายอิทธิพลและบทบาทของประเทศมหาอำนาจต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และความขัดแย้งทางดินแดน/การใช้กำลังทางทหาร ส่วนความมั่นคงไม่ตามแบบ จะพบปัญหาภัยคุกคาม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สภาวะโลกร้อน ปัญหาไซเบอร์ ปัญหาการย้ายถิ่นฐานของประชากรในภูมิภาค แรงงานผิดกฎหมาย และการขยายตัวของอาชญากรรมข้ามชาติ ในบริบทของประเทศไทยพบปัญหาความขัดแย้งของคนภายในประเทศ ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหา ยาเสพติด ความเสี่ยงภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการย้ายถิ่นฐานของประชากรจากประเทศรอบบ้านเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งภัยคุกคามตามแบบและไม่ตามแบบข้างต้นมีความเป็นไปได้ว่าจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่กำลังทางบกจะต้องปรับตัวให้เท่าทันกับบริบทและความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อดูแลและปกป้องผลประโยชน์ของประเทศอย่างสูงสุด

๑.๑.๓ แนวโน้มกำลังทางบกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล ทภ.๒ และ ทภ.๔ ทำให้ทราบแนวโน้มกำลังทางบกของประเทศต่างๆ ดังนี้

(๑) ประเทศกัมพูชา ยังคงมุ่งตอบสนองการป้องกันเขตแดนทางบก และมีความพยายามในการแก้ไขอุปสรรคในการเคลื่อนย้ายกำลังจากสภาพพื้นที่ปฏิบัติการ จากสภาพยานพาหนะที่เก่าและล้าสมัย และเสริมสร้างขีดความสามารถในการรบ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์ให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาระบบอาวุธยิงสนับสนุนทางอากาศ หน่วยรบพิเศษ

(๒) สปป.ลาว มีการฝึกกำลังพลเพื่อให้เกิดความชำนาญและรองรับการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ในอนาคต ยังคงเฝ้าระวังและติดตามความเคลื่อนไหวของผู้ต้องหาคดีต่างๆ โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณชายแดนที่อาจเป็นแหล่งหลบซ่อนหรือหลบหนีไปยังประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงสำคัญของกองทัพประชาชนลาว คือ การแยกกรมชายแดนและแผนที่ย่อยออกจากรัน และการยกระดับและเพิ่มเติมหน่วยทหารทุกระดับที่สำคัญ

(๓) ประเทศมาเลเซีย ยังคงดำเนินนโยบายด้านการป้องกันประเทศและความมั่นคง ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีการจัดหายุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถทำการรบได้ในทุกมิติและถ่วงดุลอำนาจทางทหารในภูมิภาค และเร่งพัฒนาเทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับและอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เพื่อให้กองทัพสามารถพึ่งพาตนเองได้

(๔) ประเทศเมียนมา มีการจัดหายุทโธปกรณ์ทางทหารที่ส่วนใหญ่มาจากจีน รัสเซีย อินเดีย เกาหลีเหนือ และยุโรปบางประเทศ ในลักษณะของการเอื้อประโยชน์ต่อกัน จากข้อมูลการพัฒนา กองทัพของประเทศรอบบ้านถึงแม้ว่าจะไม่มีสถานการณ์ใดเป็นที่น่ากังวล แต่ในส่วนของกำลังทางบกก็ควรมีการจัดเตรียมกำลังให้มีความพร้อมอยู่เสมอ โดยมีความพร้อมในการใช้กำลังเพื่อป้องปราม แก้ไข และสามารถยุติปัญหาความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

๑.๑.๔ จากข้อมูลข้างต้นทั้ง ๓ หัวข้อ แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ภัยคุกคามหรือความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่กำลังทางบกจะต้องมีการพัฒนา ยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี ให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของชาติและรูปแบบของภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการกำหนดแนวทางการเตรียมกำลังและใช้กำลังตามยุทธศาสตร์กำลังทางบก ได้แก่ การปฏิบัติการหลายบทบาท (Multifaceted Engagement) การป้องกันเชิงรุก (Active Defence Strategy) การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง (Security Cooperation Strategy) และการผนึกกำลังป้องกันประเทศ (United Defence Strategy) โดยการเสริมสร้างขีดความสามารถกำลังทางบกที่ต้องการ ในด้านการใช้กำลัง ได้แก่ กำลังทางบกควรมีการจัดกำลัง วางกำลังและใช้กำลังได้อย่างรวดเร็ว และมีความอ่อนตัวทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถตอบสนองการปฏิบัติการกิจได้อย่างหลากหลาย (Multipurpose Forces) สอดคล้องกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ ในส่วนของการเตรียมกำลัง ควรลดช่องว่างของการบูรณาการ การจัดการฝึกศึกษาของกำลังทางบก ทั้งในเรื่องของหลักนิยมในการปฏิบัติการ การใช้ทรัพยากรในการฝึก การจัดการกำลังพลในภาพรวมต่อหน่วยการศึกษาให้สามารถดำเนินการได้ โดยเฉพาะการคัดสรรกำลังพล การหมุนเวียนผู้ที่มีประสบการณ์และความสามารถมาประจำในกองการฝึกศึกษา เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนภาพของกำลังทางบกที่มีความเป็นเอกประสงค้อย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนของการพัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วม/ผสม โดยควรมีการพัฒนาหลักนิยมปฏิบัติการร่วม มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบควบคุม บังคับบัญชา สู่การปฏิบัติที่มีเครือข่ายเป็นศูนย์กลาง และมีการปฏิบัติพัฒนาระบบการยุทธ์ร่วม โดยเฉพาะระบบ ข้าราชการ การเฝ้าตรวจร่วม การเคลื่อนย้ายกำลังพล การยิง และการสนับสนุนร่วม

๑.๒ การนำเสนอยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือ

๑.๒.๑ ความมั่นคงทางทะเลมีความสำคัญต่อภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจากสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศไทยที่ทะเลไทยมีลักษณะเป็นกึ่งปิดล้อมล้อมด้วยน่านน้ำที่เป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศต่างๆ และมีแผ่นดินติดกับทะเล ๒ ด้าน คือ ทะเลอันดามันและอ่าวไทย ทั้งนี้ พื้นที่บริเวณดังกล่าวถือเป็นเส้นทางการเดินเรือ เส้นทางลำเลียงขนส่งสินค้าทางทะเลที่สำคัญ และเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติใต้ทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์ เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และแร่ธาตุ รวมทั้งเป็นแหล่งการทำประมง ตลอดจนทะเลไทยและบริเวณชายฝั่งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ผลประโยชน์ทางทะเลมีการประเมินว่ามีมูลค่าไม่ต่ำกว่า ๒๔ ล้านล้านบาทต่อปี

๑.๒.๒ จากความสำคัญดังกล่าว จะเห็นได้ว่าพื้นที่ทางทะเลมีความอ่อนไหวที่จะประสบภัยคุกคามทางทะเลได้เช่นกัน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องเตรียมกำลังในการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล และรับมือกับสถานการณ์และภัยคุกคามทุกรูปแบบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยได้แบ่งภัยคุกคามออกเป็น ภัยคุกคามตามแบบ และภัยคุกคามไม่ตามแบบ นอกจากนี้ ยังมีสถานการณ์ความมั่นคงที่ต้องใช้กำลังทางเรือ คือ ในพื้นที่ตามลำน้ำโขง โดยสรุปได้ดังนี้

(๑) ความมั่นคงตามแบบ อาทิ การรักษาคุณภาพเส้นทางเดินเรือที่สำคัญ บริเวณช่องแคบฮอร์มุซ ช่องแคบมะละกา และทะเลจีนใต้ และเป็นพื้นที่ที่มีการแข่งขันระหว่าง ๒ มหาอำนาจ คือ จีนและสหรัฐอเมริกา การมีพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลและการแอบเข้ามาปฏิบัติการข่าวหรือสำรวจข้อมูลทางอุทกศาสตร์ และความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนลำน้ำโขง รวมทั้งสถานการณ์ความมั่นคงใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้

(๒) ความมั่นคงไม่ตามแบบ อาทิ การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหา

สิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติธรรมชาติ เช่น เรือขนส่งหรือแท่นขุดเจาะน้ำมันเกิดอุบัติเหตุ การรั่วไหลของน้ำมันกลางทะเล การแบ่งปันผลประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย (Joint Development Area : JDA) ที่กำลังจะหมดสัญญาลง ในปี พ.ศ.๒๕๖๘ และปัญหาน้ำมันเถื่อน รวมทั้งทางฝั่งโขงที่มีการลักลอบค้ายาเสพติด ลักลอบค้าไม้ แรงงานต่างด้าว และการดูถูกรายล้อมล้ำเขตแดนของประเทศเพื่อนบ้าน

๑.๒.๓ แนวโน้มกำลังทางเรือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากสถานการณ์ความตึงเครียดจากข้อพิพาทระหว่างประเทศ และมหาอำนาจเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น จึงพบว่าหลายประเทศในอาเซียนมีการเพิ่มงบประมาณทางทหารสูงขึ้น และมีการพัฒนากำลังทางเรือให้มีความทันสมัย มีการจัดหากำลังรบที่มีขีดความสามารถสูงเข้าประจำการใหม่ๆ จำนวนมาก ซึ่งไทยควรมีการเสริมสร้างขีดความสามารถที่จำเป็น/ต้องการ ซึ่งพิจารณาในส่วนของการเตรียมกำลังเพื่อให้สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมและภารกิจตามที่กำหนดไว้ตามยุทธศาสตร์ จึงได้เสนอให้เพิ่มขีดความสามารถใน ๓ ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

(๑) การเสริมสร้างขีดความสามารถกำลังพล (Man) เช่น การพัฒนาองค์ความรู้กำลังพลทั้งตามสายวิชาการและภาษาต่างประเทศ การสร้าง Maritime awareness และการพัฒนากำลังพลไปสู่ความเป็นมืออาชีพ

(๒) การเสริมสร้างขีดความสามารถอาวุธยุทโธปกรณ์ (Material) ที่สำคัญ เช่น การวางระบบตรวจการณ์ป้องกันชายฝั่ง การมีกองเรือตรวจการณ์ไกลที่พร้อมรบทุกมิติ การมีระบบป้องกันฝั่ง และความสามารถในการใช้ทะเลเป็นฐาน (Sea base platform) รวมทั้งมีระบบสงครามแบบใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Warfare: NCW) ที่ทันสมัย

(๓) การเสริมสร้างขีดความสามารถการบริหารจัดการ (Management) เช่น การยกระดับศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) เป็น “ศูนย์อำนวยการการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” และ ศรชล. ภาค โดยจะมีลักษณะเช่นเดียวกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ซึ่งจะสามารถทำให้เกิดการบูรณาการการปฏิบัติงานได้อย่างครอบคลุม

๑.๒.๔ การเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วม/ ผสม โดยควรมีการบูรณาการระหว่างเหล่าทัพ อาทิ การปฏิบัติการในทางรุกที่มีประสิทธิภาพในอนาคตแบบการทำสงครามอากาศทะเล (Air Sea Battle; ASB) การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเหล่าทัพ เป็นต้น รวมทั้งควรมีการบูรณาการระหว่างกองทัพมิตรประเทศ โดยควรมีการสร้างบทบาทนำในความร่วมมือด้านความมั่นคง อาทิ การสร้างความร่วมมือด้านการทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศมหาอำนาจ การพัฒนาด้านการป้องปราม (Deterrence) และการปฏิบัติการเชิงรุก (Offensive Operations) รวมทั้งการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม เช่น การค้นหาและกู้ภัย (Search and Rescue หรือ SAR) และการประมงที่ขาดการรายงาน และการประมงที่ขาดการควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing: IUU) เป็นต้น

๑.๒.๕ ข้อเสนอเพิ่มเติมในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือของ ศสย.๖

(๑) กองทัพไทยควรเตรียมการในประเด็นเรื่องการปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ในกรณีพื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย (Joint Development Area : JDA) ซึ่งข้อตกลงระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซียกำลังจะหมดสัญญาลงในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ อันอาจนำมาสู่การแบ่งปันผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัวของทั้งสองประเทศได้ จึงควรมีการวางนโยบายหรือแผนการดำเนินงานตั้งแต่ในระดับรัฐบาลเพื่อเตรียมความพร้อมทั้งควรมีการเสริมสร้างศักยภาพของกำลังทางเรือเพื่อเป็นการป้องปราม

(๒) การพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับกำลังทางเรือของไทยและส่งเสริมการวิจัยพัฒนา

ด้านสมุทรศาสตร์ที่ครอบคลุม โดยควรมีการพัฒนาส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของกองทัพเรือได้มาตรฐานสากลมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันพบว่าบริษัทต่อเรือภายในประเทศหลายบริษัทที่มีขีดความสามารถในการศึกษาวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องกับอุตสาหกรรมต่อเรือและซ่อมเรือไทยร่วมกันกับกองทัพเรือ โดยควรส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ คือ ภาควิชาการ ภาคเอกชน และกองทัพเรือ เพื่อให้มีองค์ความรู้ของตนเองและเป็นการพัฒนาได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

๑.๓ การนำเสนอยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางอากาศ

๑.๓.๑ สถานการณ์ด้านความมั่นคงในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่สามารถที่จะคาดการณ์ได้ กองทัพอากาศจึงต้องดำรงขีดความสามารถและความพร้อม โดยใช้กำลังทางอากาศสนับสนุนและเอื้ออำนวยในการเอาชนะสงครามได้อย่างรวดเร็วและเด็ดขาดเพื่อรับมือกับภัยคุกคามได้ทุกรูปแบบ เนื่องจาก คุณลักษณะสำคัญกำลังทางอากาศ มีความอ่อนตัวปฏิบัติได้หลายภารกิจ มีความแม่นยำ มีอำนาจการทำลายสูง และสามารถเคลื่อนกำลังไปล่วงหน้าได้อย่างรวดเร็ว

๑.๓.๒ สภาวะแวดล้อมภัยคุกคามด้านความมั่นคงทางอากาศปัจจุบันพบว่า ภัยคุกคามตามแบบที่ประเมินไว้ ได้แก่ การปะทะขนาดย่อมตามแนวชายแดน หรือทะเลอาณาเขต เป็นต้น ส่วนภัยคุกคามไม่ตามแบบ ได้แก่ ภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ ทำให้เกิดภัยพิบัติที่ทวีความรุนแรง การก่อการร้าย การก่อความไม่สงบที่กระทำต่อผู้บริสุทธิ์ด้วยความรุนแรงและถูกทำให้หวาดกลัวผ่านสื่อเทคโนโลยี นอกจากนี้ สภาวะแวดล้อมที่สำคัญเป็นอย่างมากสำหรับกองทัพอากาศ คือ การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น การพัฒนาเครื่องบินขับไล่ไอพ่นยุคที่ ๑ จนถึง ยุคที่ ๕ การพัฒนาระบบอาวุธใหม่ที่มีความฉลาด (smart weapon) เช่น กระสุนแม่นยำ (precision munitions) เทคโนโลยีตรวจจับได้ยาก (Stealth) เทคโนโลยีระบบยานไร้คนขับขนาดเล็ก (Micro Air Vehicle: MA) รวมทั้งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในการปฏิบัติทางทหาร โดยสรุปนิยามของภัยคุกคามของกองทัพอากาศไม่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมากนัก แต่ขอบเขตอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีที่สำคัญใน ๒ มิติ คือ มิติไซเบอร์และมิติอวกาศ

๑.๓.๓ จากข้อมูล Global Firepower (GFP) ประจำปี ๒๕๖๐ แสดงขีดความสามารถกำลังทางอากาศ พบว่าประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับที่ ๒๐ จาก ๑๓๓ ประเทศ และถูกจัดอันดับเป็นประเทศแรกที่มีกำลังอากาศมากกว่ากลุ่มประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ ประเทศไทยมีศักยภาพทางทหารโดยรวมอยู่ในอันดับที่ ๓ ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แสดงให้เห็นว่ากองทัพอากาศไทยมีขีดความสามารถกำลังทางอากาศในระดับที่สามารถถ่วงดุลอำนาจกับประเทศรอบบ้านได้ระดับหนึ่ง กล่าวคือ มีขีดความสามารถในการป้องปราม เพื่อมิให้เกิดการสู้รบ และสามารถชกแจงฝ่ายตรงข้ามให้ยอมรับหรือให้เชื่อว่าการรบมิใช่หนทางปฏิบัติที่ควรกระทำต่อกัน ปัจจุบัน ประเทศไทยได้ใช้กำลังทางอากาศในการสนับสนุนการปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรม และการปฏิบัติการเพื่อบรรเทาสาธารณภัยในภูมิภาคอาเซียนอีกด้วย

๑.๓.๔ กองทัพอากาศได้ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ดำรงวิสัยทัศน์การพัฒนาจากกองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาค สู่ การปฏิบัติการใช้เครือข่ายศูนย์กลางโดยตรง และ การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้ทันสมัย สามารถประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดยุทธศาสตร์กองทัพอากาศฉบับเดิม (พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๖๒) ควบคู่กับฉบับใหม่ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาและรองรับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐- ๒๕๗๙) (ฉบับร่าง)

๑.๓.๕ แนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางอากาศ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ดำเนินงานให้ครอบคลุมออก ได้แก่

(๑) มิติอากาศ (Air Domain) ให้ความสำคัญกับระบบหน่วยยิง/หน่วยปฏิบัติ (Shooter) ระบบหน่วยตรวจจับ (Sensor) และระบบบัญชาการและควบคุม (Command & Control) ทั้งสามระบบนี้ ต้องมีขีดความสามารถในการบูรณาการระบบเชื่อมโยงข้อมูลเข้าหากันอย่างสมบูรณ์

(๒) ระบบเครือข่าย (Network) ต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ สามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลได้แบบ Real time

(๓) บุคลากร (Human & Behavior) ต้องเน้นการพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งความรู้ที่ยั่งยืน เน้นการพัฒนาใช้ภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสู่การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง พร้อมทั้งตระหนักถึงการให้การสนับสนุนและบริการ (Support & Services) ให้มีการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานเพื่อความเป็นมืออาชีพ และการพัฒนาสวัสดิการให้กับข้าราชการอย่างต่อเนื่อง

๑.๓.๖ ข้อเสนอเพิ่มเติมในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางอากาศของ ศสย.๓ ๓ ด้าน ได้แก่

(๑) ด้านกำลังพล มุ่งเน้นการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรด้านบัญชาการและควบคุม หน่วยปฏิบัติ และความสามารถในการซ่อมบำรุง นอกจากนี้ กำลังพลต้องมีลักษณะเป็น Multi-Tasked ที่จะต่อยอดงานในด้านเทคโนโลยีเครือข่าย การสื่อสาร และระบบให้เชื่อมโยงทางยุทธวิธีได้ในอนาคต

(๒) ด้านเทคโนโลยีและอาวุธยุทโธปกรณ์ โดยเทคโนโลยีให้ความสนใจเกี่ยวกับเครือข่ายระบบการเชื่อมโยงข้อมูล ที่เน้นความรวดเร็ว และให้ผลชัดเจน ในขณะที่อาวุธยุทโธปกรณ์ สามารถทำภารกิจได้แบบอเนกประสงค์มีการโจมตีทั้งบนพื้น บนทะเล และบนอากาศ นอกจากนี้ โปรแกรมกับอุปกรณ์ในเครื่องมือ/อาวุธยุทโธปกรณ์ ต้องเป็นรูปแบบที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลทางยุทธวิธีระหว่าง Air Command and Control System กับ Sensor และ Shooter ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเชื่อมโยงระบบแบบ Near/ Real Time Situation และให้ความสำคัญกับการป้องกันการถูกโจมตีในมิติไซเบอร์ ให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัย พร้อมทั้งควรส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้กับกำลังทางอากาศอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ทำให้ไม่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

(๓) ด้านปฏิบัติการยุทธวิธีทางอากาศ ควรมีการกำหนดโครงสร้างกำลังรบให้สอดคล้องกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ ควรเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติการสกัดกั้นทางอากาศให้ครอบคลุม ๒๔ ชั่วโมง และเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการยุทธวิธีให้ครบทุกมิติ

๒. การวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิ

๒.๑ ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางบก

๒.๑.๑ การใช้นิยามของคำว่า “ภัยคุกคาม” คือ ภัยคุกคามแบบดั้งเดิม และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ของกองทัพบก

๒.๑.๒ ควรมีการศึกษาถึงการปฏิบัติการร่วมให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อป้องกันความเหลื่อมล้ำของเหล่าทัพ เช่น กองทัพอากาศจะมีความทันสมัยในด้านของเทคโนโลยีค่อนข้างมาก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการให้ความสำคัญถึงการปฏิบัติการร่วมเพื่อให้ทุกเหล่าทัพเรียนรู้องค์ประกอบและจุดเด่นของแต่ละเหล่าทัพไปพร้อมๆ กัน

๒.๑.๓ ควรมีการศึกษาถึงบทบาทและหน้าที่ของแต่ละหน่วยให้ชัดเจน เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานปฏิบัติการในระยะยาว เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาภัยคุกคามด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๔ ในด้านของการเตรียมกำลังของกองกำลังทางบก ควรเน้นด้านอื่นๆ ที่มีใช้ด้านการศึกษาเพียงด้านเดียว

๒.๑.๕ ควรเพิ่มเติมปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น อาทิ การแย่งชิงทรัพยากรทางเศรษฐกิจในกรณีหมู่เกาะสแปร์ตลีย์ การพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ และภารกิจช่วยเหลือประชาชน

๒.๑.๖ รายละเอียดในด้านโครงสร้างการฝึกกำลังควรมีการเพิ่มเติมถึงรายละเอียดให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นถึงที่มาและที่ไป ตลอดจนความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกองทัพบก

๒.๑.๗ ควรเพิ่มเติมภารกิจของกองกำลังทางบก อาทิ ระบบกำลังสำรอง และระบบส่งกำลังบำรุง เพื่อให้เกิดความครอบคลุมกับภารกิจของกองกำลังทางบก

๒.๑.๘ ขีดความสามารถกำลังรบเปรียบเทียบ ควรเพิ่มเติมประเทศเวียดนามเข้าไปด้วย เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในการวิเคราะห์สถานการณ์ขีดความสามารถกับประเทศเพื่อนบ้าน

๒.๑.๙ ในส่วนของบทสรุปอาจตัดในส่วนที่ไม่ได้ถูกกล่าวถึงมาในส่วนของเนื้อหา เช่น ภารกิจของกองทัพต่อการสนับสนุนหน่วยงานราชการอื่นๆ เป็นต้น

๒.๒ ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือ

๒.๒.๑ ควรเพิ่มส่วนการดำเนินการประเมินสถานะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลให้เรียงลำดับความสัมพันธ์ เช่น ระดับโลก ภูมิภาค เพื่อนบ้าน สถานการณ์ภายในประเทศ และเพิ่มเติมสถานการณ์ทะเลจีนใต้ ช่องแคบเกาหลี เกิดจากจีน สหรัฐฯ หรือประเทศในอาเซียน

๒.๒.๒ ควรปรับให้ส่วนของการปฏิบัติเชิงรุก ย้ายไปอยู่ในหัวข้อขีดความสามารถของอาวุธยุทธโปกรณ์ โดยการป้องกันเชิงรุก สามารถดำเนินการพร้อมกันได้ แต่สัดส่วนอาจไม่เท่ากันในแต่ละช่วงเวลา

๒.๒.๓ การให้ความหมายของคำเฉพาะบางคำให้มีความชัดเจน เช่น น้ำมันเขียว เพื่อให้ทุกคนเข้าใจความหมาย

๒.๓ ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางอากาศ

๒.๓.๑ ปัจจุบันกองทัพอากาศได้ให้ความสำคัญกับระบบอาวุธและคุณลักษณะมากกว่าจำนวนอากาศยาน โดยอยู่บนพื้นฐานของเทคโนโลยีและงบประมาณที่ได้รับ จากสถิติกำลังอากาศของไทยอยู่ในลำดับที่ ๒๐ แต่มาเลเซียและสิงคโปร์ก็อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่า ทั้งนี้ กำลังทางอากาศไม่ได้ว่าด้วยเรื่องของจำนวนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องว่าด้วยศักยภาพด้านอื่นๆ ด้วย เช่น กำลังพล การบริหารจัดการ ศักยภาพของอาวุธ ตัวอย่างเช่น กรณีสิงคโปร์มีเครื่องส่งการที่มีระบบ ๒ ลิงค์ โดยสามารถส่งการจากการใช้เทคโนโลยีของสิงคโปร์เอง และสหรัฐอเมริกา เนื่องจาก อากาศยานส่วนใหญ่จัดซื้อมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา โดยอาศัยความสัมพันธ์สนมชิดเชื่อกัน ในฐานะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์

๒.๓.๒ กำลังทางอากาศไม่สามารถมุ่งเน้นเฉพาะในมิติอากาศ (Air Domain) อย่างเดียวได้ ดังนั้น กองทัพอากาศจึงให้ความสำคัญกับทั้ง ๓ โดเมนควบคู่กัน โดยในแผนยุทธศาสตร์ของกองทัพอากาศได้กำหนดอัตราส่วนการพัฒนาระหว่างมิติไซเบอร์ (Cyber Domain) และมิติอวกาศ (Space Domain) ให้มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ มิติอากาศร้อยละ ๙๐ มิติไซเบอร์ร้อยละ ๕

/ และมิติอวกาศ...

และมิติวกาศร้อยละ ๕ ปี ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙ มิติวกาศร้อยละ ๗๕ มิติไซเบอร์ร้อยละ ๑๐ และมิติวกาศร้อยละ ๑๕ ปี ๒๕๗๐ – ๒๕๗๔ มิติวกาศร้อยละ ๕๕ มิติไซเบอร์ร้อยละ ๒๐ และมิติวกาศร้อยละ ๒๕ และปี ๒๕๗๔ – ๒๕๗๙ มิติวกาศร้อยละ ๓๕ % มิติไซเบอร์ร้อยละ ๒๐ และมิติวกาศร้อยละ ๓๕ นอกจากนี้ความต้องการของกำลังทางอากาศที่นอกเหนือไปจากงานด้านข่าวกรอง การเฝ้าตรวจ และการลาดตระเวน (Intelligence Surveillance Reconnaissance: ISR) คือ การรักษาชั้นความลับ และการจัดทำมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก

๒.๓.๓ การปรับปรุงเนื้อหาสาระของเอกสารศึกษาเฉพาะกรณี ได้มีการชี้แจงและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(๑) OODA LOOP ระบุว่า กระบวนการตัดสินใจต้องอาศัยความถูกต้อง รวดเร็ว ทัวถึง แต่ในปัจจุบันให้ความสำคัญกับความถูกต้องและทันต่อเวลามากกว่าความรวดเร็วเพียงอย่างเดียว เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวใช้ในการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชา

(๒) การเพิ่มปฏิบัติการสกัดกั้นทางอากาศให้เป็น ๒๔ ชั่วโมงนี้ ได้มีการเตรียมพร้อมตามห้วงเวลาที่เหมาะสมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เรียกว่า night alert

(๓) ควรเพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับการร่วมปฏิบัติการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัย (Humanitarian Assistance and Disaster Relief: HADR) ระหว่างเหล่าทัพที่เป็นการแสดงให้เห็นถึงขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างเหล่าทัพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๔) ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาแนวคิดการพัฒนาขีดความสามารถการปฏิบัติการร่วมกัน

กศย.ศศย.สปท.

๒๖ ก.ค.๖๐